

εὐκλεοῦς ποιητοῦ, χειροβίμ γεννᾷ καὶ
πετέρυγας ἀγγέλων.

Ἀλλὰ, διαγράψαντες τὴν ἀξίαν τοῦ
ἱεροῦ μνημοσύνου τῶν κесόντων ἡρώ-
ων, δὲν ἐπετελέσαμεν ἐτι τὸν ὀρειλόμε-
νον αὐτοῖς φόρον, οὐδ' ἐπεδείξαμεν τὴν
συνέχουσαν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῶν θλί-
ψιν, οὐδὲ Σὺ, προτοφιλῆς νεότης, συνε-
πλήρωσας τὸ ἔργον, δι' οὗ ἐτίμησας τὴν
εὐέλπιδά ὑπαρξίν σου· δὲν ἐπαρκεῖ, καί
τοι πρωτίστη, ἡ ἐν κατανύξει ἐπίκλη-
σις ὑπὸ σεπτῶν, ἀξίων παντός σεβασ-
μοῦ τῆς ἐκκλησίας λειτουργῶν, ὑπὲρ
τῆς ἀθανασίας ἐκείνων, οὐδ' ἡ ἀνε-
γερσις πολυτελῶν βωμῶν καὶ ἡ διακό-
σμησις αὐτῶν διὰ τροπαίων καὶ διαφνη-
φόρων στεφάνων, οὐδ' ἡ, ὡς θαλάσσιον
κύμα, τῶν σεβαστῶν ἡμῶν συμπολιτῶν
τοῦ Ναοῦ πλήρωσις, οὐδ' οἱ ἀπ' εἰλικρι-
νοῦς θλίψεως ἐπενεχθέντες λόγοι· ὅλα
ταῦτα συντρέχουσιν, ἀλλ' ὕστεροῦσι τοῦ
ὀφειλομένου πρὸς τὴν μνήμην τοιούτων
ἡρώων σεβασμοῦ, τῆς ὀρειλομένης πρὸς
αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης· ἀλλὰ τίς ὁ ἐ-
παρκὴς σεβασμὸς, ὁποῖα ἡ εὐγνωμοσύ-
νη; ὁ ἐπάξιος πρὸς τὴν μνήμην τοιού-
των ἡρώων σεβασμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅν
οἱ ἐνδοξοὶ ἡμῶν πρόγονοι θεώρουν ὡς
τὸν ὕψιστον πρὸς τοὺς προσφιλεῖς αὐ-
τῶν νεκροὺς φόρον· ἥτοι ἡ ἀνάμνησις
τῆς ἐνεργείας τῆς ζωῆς καὶ ἡ πρὸς
τοὺς ἐπιζῶντας ἐπιτέλεσις τῶν ἡμετέ-
ρων καθηκόντων εἰλικρινῶς ὅθεν πεν-
θοῦντες, ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῶν μνημονευ-
θέντων μηχαντῶν, μνημόσυνον ὑπὸ μό-
νης τῆς θλίψεως τῆς στερήσεως αὐτῶν
ἐπιτελοῦντες, ὅς ὀρκισθῶμεν πάντες ἐπὶ
τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου, ὅτι ἐσμεν
ἕτοιμοι νὰ προσαπείσωμεν τὴν τιμὴν
καὶ τὰ νόμιμα τῆς γλυκεῖας ἡμῶν Πα-
τρίδος· ν' ἀπελευθερώσωμεν ἀπὸ τῶν
προφανῶν καὶ ἀφανῶν τῆς δουλείας ἀ-
λύσεων πᾶντα ἀδελφόν μας, καὶ ἐπε-
κτείνωμεν τὴν εὐεργετικὴν τοῦ δένδρου
τῆς ἐλευθερίας σκιάν, μέχρις οὗ πάλ-
λαι ἑλληνικὴ καρδίᾳ· οὗτος ὁ ἐπαρκὴς
σεβασμὸς, οὗτος ὁ ἀμάραντος στέφανος

τοῦ μνημοσύνου.

Ἐγγίζων ἤδη εἰς τὸ τέρμα τοῦ μνη-
μοσύνου λόγου, μὴ ἐκπλαγῆτε ὅτι δὲν
ἐπιαλοῦμαι τὰς πρὸς τὸν Πλάστην ἱ-
κεσίας Ἱμῶν ὑπὲρ τῶν μνημονευθέντων·
ἄνδρες, οἵτινες θνήσκοντες δὲν περιτυλί-
σσονται ὡς σάβανον τὸ κοινὸν ὕφασμα
τῆς σινδόνος, ἀλλὰ τὴν ἱερὰν σημαίαν
τῆς Πατρίδος, παρὰ τὸν τάφον αὐτῶν
δὲν θρηνεῖ μόνον γηραιά Μητέρα, ἀλλ'
ἡ ἀειθάλλουσα καὶ ἀγήρατος Δόξα·
τοιούτοι ἄνδρες δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην
ἀνθρωπίνων ἱκεσιῶν, ἀλλ' ἅμα τῇ ὑστά-
τῃ αὐτῶν πνοῇ κατακτιῶσι τὴν δεξιάν
τοῦ θρόνου τοῦ Πλάστου· τὰ δὲ μνη-
μόσυνα αὐτῶν δὲν ἐπιτελοῦνται πρὸς
ἱκεσίαις συγγνώμην, ἀλλ' ὡς εὐγενὲς
ὑπόδειγμα τοῖς συναθληταῖς τῶν ἰδεῶν
αὐτῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἐμ-
πνεύσεως τοῦ καθήκοντος· ὀφείλομεν ὅ-
θεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ἀντὶ τῆς τοι-
αύτης ὑπὲρ τῆς μνήμης τῶν ἡρώων
ἱκεσίας ἐτέραν ἄλλην· ἃ, ἀπαυθύνωμεν
πρὸς τὸν Δημιουργὸν ἵνα ὀδηγήσῃ
καὶ πάλιν ἡμᾶς εἰς νέαν ἔθνικὴν πανή-
γυριν, ἀλλ' οὐχὶ ἵνα θρηνήσωμεν μόνον
ἥρωας, ἀλλὰ νὰ δρεψώμεν τὰς διεσκορ-
πισμένας δάφνας αὐτῶν, καὶ εορτάσω-
μεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ὅλης ἐνδό-
ξου καὶ κραταιᾶς Ἑλλάδος.

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ

Γ. ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀξιότιμοι Κύριοι.

Ἀ.

Δὲν ἔπρεπε ν' ἀνέλθω τὸ ἔγιον τοῦτο
εἴημα καὶ ἐγὼ ὁ ἀσθενὴς, ἀφοῦ ἐ εὐγλωτ-
τος προλαλήσας ἐπλεξεν ἐπαξίως τὸν
στέφανον τῆς νέας ἔθνικῆς ἡμῶν δόξης,
τῶν ἐν Μακρονύτση καὶ ἀλλαχόσε ἐνδό-

ξως πεπόντων. Ἀλλὰ τὸ τόλμημά μου τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸν ἀκράτητον ἐπὶ τοῖς τελουμένοις ἀνδραγαθήμασιν ἐνθουσιασμόν μου, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν συγκυρίασιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ζακυνθίου Ἀνωθῶνος εὐγενῆ πρόσκλησίν μου.

Μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν, τὰ ὁποῖα προσηλυτεύσαντες ποτε τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμόν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, διαπρέπει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπὶ ταῖς ἐπιστήμας του, τῇ σοφίᾳ του καὶ τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ περινοίᾳ. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος διέδωκεν εἰς ἅπασαν τὴν ὑφήλιον τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμόν· ἀλλὰ, δυστυχῶς, καὶ τοῦτο, μὴ ἐξαιρεθὲν ἐκ τοῦ πεπωμένου, ὑπέκυψεν εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, εἰς τὸν βαρύτερον καὶ αἰσχροτέρον ζυγὸν ἐξ ὧσιν μνημονεύει ἡ καθολικὴ τῶν Ἑθνῶν ἱστορία, εἰς τὸ ἀντιανθρωπιστικὸν εἶδος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ καίτοι ἐπὶ τόσους αἰῶνας ὑπὸ πολυτενέακτον καὶ βρῦρον ζυγὸν διετέλει, διετήρησεν οὐχ ἥτιον ἀμείων καὶ ἀκαταγώνιστον τὸ αἶσθημα τῆς Ἐλευθερίας. Ὅχι, δὲν ἀπέθανεν, ὥς τινες μισέλληες, εὐφάνταστοι δημοσιογράφοι, ποσὶν πάθοντες νὰ παραστήσωσιν, ἀλλ' ἡ πνοὴ ἀνεδίδετο, καὶ ἡ καρδία ἐπαλλεν, ὅπου μία Πατρίς, μία Ἑλλὰς εἰς τὰς καρδίαις τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἰδοὺ μετὰ τὴν 25 Μαρτίου 1821, ἀνέτειλεν εἰς τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ Κρήτης τὰ ὑπερήφανα βουνὰ ὁμοῖα πρὸς τὴν τοῦ Μαρτίου ἐκείνου χρυσῇ αὐγῇ, καὶ ὡς ἡ βασίλισσα τοῦ παντός διασκορπίζει διὰ τῶν ὁλοχρόστων ἀκτίνων της τὸ ἀδαμάντινον φῶς εἰς τὴν μειδιῶσαν τῆς ἀνοίξεως ἀνθοστόλιτον γῆν. Ἰδοὺ, λέγω, μεθ' ὁπόσης μεγαλοπρεπείας ἀνεφάνη καὶ ἵσταται εἰς τὰ μυροφόρα τοῦ Πίνδου, τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Πηλίου, τῆς Ἰδης βουνά· ῥίπτει, ῥίπτει ἀπ' αὐτῶν τῶν ὑπερηφάνων τῆς ἐλευθερίας ἀνακτόρων τὸ ἀπλετον φῶς της, καὶ σύμπατα ἡ Ἑλλὰς, ἐλευθέρα τε καὶ δούλη, κατακυ-

ριαύεται ὑπὸ ἀπλέτου ἐνθουσιασμοῦ. Ναί! σκιρτᾷ ὁ Ἕλλην εἰς τὴν ὄψιν σου, ὦ νέα τοῦ Μαρτίου αὐγῇ, διότι διὰ τοῦ Οὐρανοῦ φωτός σου θὰ διαλυθῶσι τὰ ἐναπομείναντα νέφη τῆς δουλείας, θ' ἀπελευθερωθῇ καὶ ἡ λοιπὴ πατρίς μας ἀπὸ τοῦ χάος πολυστενάκτου καὶ ἀνυπόιστου ζυγοῦ, καὶ θὰ ἀναφανῇ πάλιν ὁ Ἕλληνας γαλανὸς οὐρανὸς μετὰ τοῦ σαφεινίου καὶ πολυφώτου στερεώματος.

Β'.

Ἡ πατρίς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ Καστριώτου καὶ τοῦ Ρήγα, τοῦ Μίνωος καὶ τοῦ Μελλιδονίου κατέστη, μετὰ τὴν ἀναδούλωσιν τοῦ 1828, γῆ κλαυθμῶνος καὶ στεναγμῶν. Ἐκεῖ φόνοι, ληστεία, κατλιεργημένοι ὠμότητες, ἀφήρησις φύλου καὶ ἡλικίας, αἰσχρὰ κτηνώδης ἀσέλγεια, βία παραιομία! Παρήρχοντο ἀνοίξεις, χωρὶς ὁμως νὰ στολιζώσιν αὐτὴν διὰ κρίνων καὶ ρόδων. διότι ἐπιπτον μία, μία, χλωμαὶ καὶ μεμαραμμένοι εἰς τὴν γῆν τῶν στόνων καὶ τῶν θαυρώων· μετὰ νεκρολούλουδά των δὲ ἔθρηνουν τὴν γῆν, ἥτιι ὁμοιάζε πρὸς ἔρημον νεκροταφεῖον. Καὶ μοχταυῖται ἀντέστη, διότι χεῖρ Κυρίου σώζει τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἰδοὺ αὕτη δὲν εἶναι πλέον βρέφος, ἀλλ' ἀνδρωθεῖσα εἶναι τὴν ἡτὴν τέλειος καὶ ρομφαλὸς ἀνὴρ, βαδίζων μετὰ τόλμης καὶ οὐ τυχεύοντος περιστάσεως εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ὠραίου μέλλοντος, τὸ ὁποῖον γελοῖον ὑποφώσκει καὶ μᾶς ἀτενίζει. Τὰ τέκνα της λοιπὸν ἔχοντα τὰ θούρια ἄσματα τοῦ νέου Τυρταίου πρὸ μνηῶν βεβήκοντες ἐκεῖ, ἔνθα ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος, πέρα τῶν στενῶν ὁρίων, πέρα τῆς Ὀρθρου, λέγω, εἰς τὰ πεδία τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης.

Γ'.

ὑψώθη λοιπὸν ὁ ὑβρισμένος Σταυρὸς, τὸ ἔμβλημα τοῦ προοδευτικοῦ πνεύματος, ὑψώθη ὡς ἀνεξαρτησίης σημεῖα εἰς τοὺς

τόπους εκείνους, όπου ποτὲ οἱ Θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατόκησαν, καὶ όπου μόνος ὁ πολιτισμὸς ἐθριάμβευεν. Φοῦκτα δὲ ἀληθῶς ἀνδρείων ἐθελοντῶν εἰς τὸ φῶς τῆς θρησκείας καθορώντων τὰς ἀκτῖνας μέλλοντος μεγαλείου, ἐρρίφθη εἰς τὸν ἀγῶνα, πολεμεῖ τὴν κραταῖαν τοῦ Ὀσμάν Αυτοκρατορείαν, καὶ ἀποδεικνύει διὰ τῶν πράξεών της, ὅτι δὲν ἀπέθαναν οἱ ἀνδρεῖοι, δὲν ἐξωστρακίσθη ὁ πατριωτισμὸς, καὶ τέλος ἡ Ἑλλὰς ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ Βασίλισσα τῶν ὑποδουλωμένων Ἑλληνικῶν λαῶν, καὶ ὅτι εἶναι κατὰ πάντα ἀξία ὡς ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν στενάζοντα Ἑλληνισμόν. Ναί! αὐτὰ τὰ ἅγια τῶν Ἀγίων, ἡ μικρὰ ἐλευθέρα Ἑλλὰς, εἰς ἣν ἤδη ἀτενίζουσι τόσα ἐσκορπισμένα ὄρφανα ἐπωνομάσθη ἡ μήτηρ καὶ ἡ τροφὸς αὐτῶν, ἡ κοιτίς καὶ τὸ κρυφύγετόν παν. τὸς καταδιωκόμενου. ὦ! Ἡ καρδίᾳ μου δὲν ἀντέχει! ὡς καὶ αὐτὰ τὰ μωρὰ τῆς Ἠπείρου, προχθὲς διασωθέντα τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν πολεμικῶν πλοίων τῶν Χριστιανικῶν Δυνάμεων ἀπὸ τὰς ἀνηκούστους σφαγὰς κατὰ τὴν παραλίαν τῶν Ἀγίων Σαράντα, ἐψιθύριζον εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, αἰς τὴν Ἑλλάδα, μάνα! εἰς τὴν Ἑλλάδα! . . . ὦ πόσον ὥραία ἐκφραзоι!

Δ.

Κατὰ τὸν τετράμηνον δὲ καὶ ἄνισον τοῦτον ἀγῶνα σταματᾷ ὁ νοῦς καὶ ἀδυνατεῖ ἡ γλῶσσα καὶ αὐτοῦ τοῦ δεινότερου ρήτορος νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν διάπυρον πατριωτισμὸν τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ νὰ ἀφηγηθῇ τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις παντὸς προμαχούντος Ἑλλήνος, διότι πᾶς ἐκ τῶν μαχομένων θὰ πληρώσῃ πολλὰς σελίδας τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ ἐκάστη σπιθαμὴ γῆς καὶ νίκης τρόπαιον. Πρὸς ἐπίρρῳσιν δὲ τῶν ἐμῶν λόγων ἃς ἐρωτηθῶσι τὰ στενὰ τῆς Γιάτσας καὶ τὸ Καραλήμπεη, ἃς ἀντηχήσωσιν οἱ βράχοι τῶν ὑπερψάνων Ἀγραφῶν, ἃς λαλήσῃ ἡ δόξα τοῦ Κλειτσόβου, καὶ ἡ περίδοξος Μακρυνίτσκα, ἃς ἐρωτηθῶσιν

ἡ Μονὴ τῆς Εὐνιας, ὁ Πλάτανος, τὸ Ἀλμυρὸν, τὰ Σφακιά, τὸ Ρέθυμνον, ὁ Ψιλορίτης, ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ, καὶ τόσκι ἄλλαι ἡρωϊκαὶ τοποθεσίαι, καὶ θέλουσιν ἀποκριθῇ ὅτι ὀλίγοι μαχόμενοι κατὰ πολλῶν, δέκα κατὰ ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν κατὰ χιλίων, ἄοπλοι οἱ τινες, γυναῖκες καὶ γέροντες κατ' ἐνόπλων ἰσχυρῶν, ἐκέρδησαν λαμπρὰς νίκας. ὦ γενναῖα μαχόμενα παλληκάρια! ἐνὸς μόνου νῦν ἔχετε ἀνάγκην, τοῦ ψάλτου τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν Ἀχαιῶν ὅπως ψάλῃ τοὺς θριάμβους σας.

Ε'.

Οἱ περικλεεῖς καὶ ἐνδοξοὶ οὗτοι ἀγωνισταί, συνασπισθέντες τῷ συνδέσμῳ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἥτις εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ τῶν τειχῶν τῆς Σιμεράμίδος, καταθραύουσιν ὅλον ἐν τῇ σιδηρᾷ δεσμᾷ τῆς τυραννίας. ὤρασαν δραξάμενοι τὰ ὄπλα νὰ μὴ μεταμεληθῶσι, μέχρις οὗ ἀνικτήσωσι τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἰδῶσι τὰ ἅγια τοῦ Ὑψίστου κατοικητήρια μὴ βεβηλούμενα πλέον ὑπὸ ἀγρίων Ζεῦπέκων καὶ Βαζιβουζούκων, τὸν Χριστὸν μας λατρευόμενον ἀκωλύτως, καὶ τὴν Πίστιν μὴ ὑβριζομένην ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς φθοισιῶτης Ἀχαρ.

Ζ'.

Τώρα ἃς ἀναμνησθῶμεν καὶ πάλιν πρὸς σιγὴν τὸν ὅλον ἐν διεξαγόμενον ἔθνικόν ἀγῶνά μας. Ἰστάμεθα, εἶναι ἀληθές, ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Ζακύνθου! Ἰστάμεθα εἰς τὸν τόπον, όπου τὸ πρῶτον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821. προητοιμάσθη, ἐδῶ πλησίον, ἐν τινι παρεκκλησίᾳ παρὰ τῶν πρωτοεργῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας καὶ τινων Φιλικῶν Ζακυνθίων ἡ Σημαία τοῦ Σταυροῦ, τὸ ἐμβλημα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, τὸ ὁποῖον ἤδη ἐδηγοῦν καὶ ἀπομακρύνουν πᾶσαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν νέων τῆς Αἰγύπτου Φαραῶ, ὁ Μπασιδάκης, ὁ Χατζημιχάλης ὁ Μήτσας

ὁ Νικολαΐδης, καὶ τόσοι ἄλλοι περίδο-
 ξοὶ ὀπλαρχηγοί. Μεγάλοι ὀδηγοί! Μάρ-
 τυρες! . . Ἄς ἀναβῶμεν ὑψηλότερα!
 Μέγα τὸ θέαμα! Οἱ ἐβελονταί μας, τὰ
 γνήσια τέκνα τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ
 Μπουρομιχάλη, τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τοῦ
 Βότσαρη, τοῦ Μεταξᾶ καὶ τοῦ Ξυμενεγι-
 νη, τῆς Μπουμπουλίνας καὶ τῆς Δέ-
 σπως! Ποῦ εὐρίσκεται εἰς τοὺς μαχη-
 τὰς τούτους τοσοῦτος ἡρώϊσμος, το-
 σαύτη αὐταπέρησις, θυσία, ἀγάπη, ἰ-
 σονομία, τοσαύτη εὐγενής ἀμιλλα! Με-
 γάλαι αἱ βουλαι τοῦ Ὑψίστου! . .

Η'.

Ἀπέναντι τοῦ Βώλου, εἰς τὸ Θεσσα-
 λικὸν πεδίον, κεῖται μικρὰ τις πεδιάς,
 περικυκλουμένη ὑπὸ πυκνῶν δασῶν. Ὀλί-
 γον πρὸς Ἀνατολὰς αὐτῆς καὶ παρὰ τοὺς
 πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου ἐκτείνεται
 τὸ μαρτυρικὸν χωρίον Μακρυνίτσα. Τὸ
 χωρίον τοῦτο φέρει εὐκλεὲς στέμμα διὰ
 παντὸς ἀστράπτειν εἰς τὴν νέαν ἑλλη-
 νικὴν ἱστορίαν, τὸ φοβερὸν μαρτύριον,
 ὅπερ ὑπέστη κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἐπα-
 νάστασιν τοῦ 1821. Ἐκεῖ ἀπεφάσισαν
 ὁ Μπασδένης, ὁ Ἀξελὸς καὶ τινες ἄλλοι
 ὀπλαρχηγοὶ μετὰ 500 λογάδων ν'
 ἀντικρούσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἐπιθυμοῦντα
 νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν των. Οὗτοι
 πάντες ἦσαν ἑτοιμοὶ ν' ἀποθάνωσιν
 ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως, ἣν ὑ-
 περησπίζοντο. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἀνάξιος
 τοῦ ὑψηλοῦ ὀνόματος τοῦ Ἑλλήνος, ὅ-
 περ ἔφερεν. Ἄπαντες ἦσαν πυριφλεγεῖς,
 θαρραλέοι, καὶ διατεθειμένοι ν' ἀποθά-
 νωσιν. Οἱ Τοῦρκοι ἦσαν δωδεκακπλάσιοι,
 καλῶς προμηθευμένοι ἀπὸ πυροβολικῶν,
 καὶ εἶχον δύναμιν καὶ 400 ἵππων. Ὁρ-
 μῶσιν οἱ βάρβαροι κατὰ τῶν ἡμετέρων
 λυσσῶδως, ἀλλὰ καὶ δις ὑπεχρεώθησαν
 νὰ υποχωρήσωσιν ἀτάκτως, κταδιω-
 κόμενοι ὑπὸ τῆς λόγχης τῶν ἀνδρείων
 ἐκείνων, ἐγκαταλείψαντες, κατ' ἐπίσημον
 αὐτῶν τῶν παρατυχόντων ἐκεῖσε Εὐρω-
 πακίον βεβελίσαι, εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης
 600 νεκροὺς, ἐκτὸς τῶν τραυματισθεν-

των. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔπεσον ὀλίγοι,
 τὰ πτώματα τῶν ὁποίων ἴσως ἄταφα
 καὶ ἐσκορπισμένα εἰς τοὺς βράχους ἐ-
 κείνους κεῖνται. Ἀλλὰ δὲν ἀπέθανον!
 Ζῶσιν, καὶ θὰ ζήσωσιν ἐνόςῳ τὰ ἐ-
 λεύθερα ἥδη ἐκεῖνα τῆς Ἑλλάδος βου-
 νᾶ, καὶ θὰ μνημονεύωνται ἐνόςῳ ἡγεῖ
 καὶ τοῦ ἐλαχίστου νέου ἡ ἐλεύθερη λαλιά!
 Ναί! Ἄς μένωσιν ἄταφα! ἃς κεῖνται
 ἐσκορπισμένα τὰ ἱερὰ τῶν πεσόντων ἐν
 Μακρυνίτῃ ἡρώων σώματα εἰς τοὺς βρά-
 χους καὶ εἰς τοὺς δρυμούς! Ἄς τὰ κα-
 λύπτῃ ἡ λευκομάρμαρος χιών! καὶ μολα-
 ταῦτα δὲν ἀπέθνον, ζῶσιν εἰς τὰς κρη-
 δίας τῶν Πανελλήνων δι' αὐτοὺς ὁ θί-
 νατος εἶναι ἀθανάσιος! Ποῦ εἴθε τώρα
 σεῖς, οἱ διῶκται τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἱ
 προσπαθοῦντες νὰ στερήσῃτε αὐτὸν τῆς
 πατρικῆς του κληρονομίης! Δὲν ἀκούε-
 τε τὴν βροντῶσιν τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιν!
 Σεῖς, οἵτινες προσπαθεῖτε νὰ ἐλαττώ-
 σῃτε τὴν πνευματικὴν δύναμιν τῆς
 Ἑλληνικῆς ἀγχινόας! Ἐὰν δικνοθῇτε
 νὰ ἐλαττώσῃτε καὶ τὸ τρόπαιον τῆς
 Μακρυνίτσης, καὶ τὴν ἐν γένει δάφνην
 τοῦ ἀρξικέμενου ἱεροῦ ἀγωνός μας, ὦ!
 μάθετε φωτοσβέσσαι! Ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ-
 τε! Ἡ μισελληνικὴ φωνή σας θὰ πνιγῇ,
 θὰ καταπέσῃ ἐκεῖ εἰς τὰ πεδία τῆς Θεσ-
 σαλίας καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν ἐ-
 παρχιῶν, ἐνθα ὅλονεν ἀχνίζουσι τὰ
 αἵματ' αὐτὰ καὶ τρίζουσι τὰ κόκκαλα τό-
 σων παλληκαριῶν.

Θ'.

Τοῦ λόγου μου δὲ περιελθόντος ἤδη
 εἰς τὸ τέρμα του, ἀποτείνομαι πρὸς
 ὑμᾶς, ὧ ἀπόγονοι προγόνων ἐνδόξων,
 ὧ τέκνα γονέων μεγαλουργῶν.

Ἄν ἐπιθυμῶμεν νὰ δειχθῶμεν ἐφά-
 μιλλοι τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ νὰ φέ-
 ρωμεν εἰς αἷσιον πέρας τὸν ἀρξικέμενον
 ἱερὸν ἀγὼνά μας, μιμηθῶμεν τὰς πο-
 λιτικὰς αὐτῶν ἀρετάς. Ἐθίσωμεν νὰ
 πειθαρχῶμεν μᾶλλον χάριν τῆς Πα-
 τριδος· λάβωμεν περὶ τούτου ὡς πα-
 ρίδειγμα τὸν Θεμιστοκλέα καὶ τοὺς Ἀ-

θναίους, ἐνθυμηθῶμεν τὸν Παιδάρε-
τον, ὁ ὅποιος, ἀφοῦ, ὡς ἤλπιζε, δὲν
συγκλητῆριθμῆθη μεταξύ τῶν 300, ἀ-
νεχώρησε χαίρων ἐκ τῆς Συνελεύσεως,
διότι ἡ Πατρίς του εἶχε καὶ ἄλλους
τρίκισιους κρείττους αὐτοῦ. Ἀποσκο-
ραλίσωμεν τὸν λυμεῶνα καὶ ὁλετήρα
τῶν Ἑθνῶν, τὴν ἐπάρχατον διχόνοισιν, καὶ
τὸν τόπον αὐτῆς καταλαβέτω ἡ εἰς ὕ-
ψιστον βραχὺν δόξης καὶ εὐτυχίας ἀ-
γούσα τὰ Ἑθνη καὶ τοὺς λαοὺς ἀγά-
πη καὶ δόξοις.

Τέλος δ' ἡμῖς, πλήρεις πατριωτικῶν
αἰσθημάτων, ἀναμνησκόμενοι κατὰ
τὸ θρησκευτικὸν καὶ πολιτικὸν τοῦτο
μνημόσυον τοὺς γενναίους μάρτυρας,
τοὺς ἐν Μακρυνίτῃ καὶ ἀλλαχοῦς ὑπὲρ
Πίσσεως καὶ Πατρίδος πεσόντας, ἀνα-
κράζωμεν ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρ-
δίας:

Αἰωνία ἡ μνήμη!

Αἰωνία Ἑθνικὴ Εὐγνωμοσύνη!

Αἰωνία Εὐγνωμοσύνη ἀπὸ τὰς ζώσας
καὶ ἐπερχομένας γε εἰς τῶν Ἑλλήνων
πρὸς πάντας τοὺς ἡρώϊκως ἐν τῷ ἀρ-
ξαμένῳ ἱερῷ ἡμῶν ἀγῶνι πεσόντας.

Σημ. Διευθ. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ μνημοσύου,
ἐντὶς τῆς ἐκκλησίας διανεμήθη ἔντυπος λόγος τοῦ
ἐξοτιμίου ἡμῶν συμπολίτου κ. Α. Καλλιníkου. Ἐ-
νεκα δὲ πολλῶν ἐν αὐτῷ καλλόνων καὶ ἐθνικῶν
ἀληθειῶν ἀναδημοσιεύομεν αὐτὸν, χεῖρ τῶν ἡμετέ-
ρων συνδρομητῶν.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ

ΕΝ ΜΑΚΡΥΝΙΤΖῃ, ΠΛΑΤΑΝΩ

ΚΑΙ ΑΛΛΑΧΟΙΣ ΠΕΣΟΝΤΩΝ

Συνελθόντες ἐν βραχυτάτῃ συγκινήσει
εἰς τὴν τελουμένην αὐτὴν ἱεροτελεσίαν,
ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ἁγίου τούτου τε-
μένους, ἔνθα καθηγιάσθη τὸ μαρτύριον
καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἄγυστα πρὸς τὴν ἀγά-
πην καὶ ἠθικὴν τελειοποίησιν, περιστά-

μεθα ὡς εἶ: τινὰ πομπὴν σεμνῆς ἀθηναι-
ας, δι' ἧς οἱ τῶς κοινοὶ καὶ ἀφανεῖς με-
ταρσιϋνται εἰς ἠθικὸν ὕψος, ἐνεκεν τοῦ
ἔρωτος τῆς Πατρίδος, ὅς τις διδῇ αἰ-
γλήν καὶ κλέος πρὸς τὰς μεγάλας θυσί-
ας, δι' ὧν προκύπτει ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ πᾶν-
δομος ὁμολογία τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύ-
νης.

Ἀναπέμποντες εὐχὰς καὶ δεήσεις εἰς
τὸν ὕψιστον ὑπὲρ ἀναπάσεως τῶν ψυχῶν
τῶν γενναιοφρόνων ἐκείνων, οὓς ἀνέφλεξεν
ὁ τῆς ἐλευθερίας ἔρως, περιέστεψεν ἡ δόξα,
ἠύλογησεν ἡ Πατρίς, συναίσθανόμεθα
ἕκαστος ἐν τοῖς μυαλοῖς τῆς καρδίας του
ἀντιπαλαίοντα αἰσθητάματα πένθους καὶ
ἠθικῆς ἀγερωχίας, συγκεχυμένας φωνάς
δακρύων, δεήσεων, ἀκοιμήτων πλμῶν καὶ
ἐθνικῶν πόθων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἥχον
ἀδικήπου ὕμνωδίας, ἥτις διασπᾶται εἰς
δύο στροφάς, εἰς ὧν ἡ μὲν περιηγεῖ ἀπὸ τά-
φου εἰς τάφον, ἡ δὲ ἀνακύπτει ἐκ τοῦ θά-
φους τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ἣν ἀ-
νέκαθεν περιέβαλεν ἡ ἐλευθερία διὰ τοῦ
πυρφόρου καὶ αἰμοβαφοῦς χιτῶνός της,
καθίστασιν αὐτὴν ἄτρωτον

Ὁ ἀριστεύων λαὸς ἐν τῇ ἠθικῇ τάξει
τῶν πραγμάτων ἐστὶν ἀληθῶς ὁ ὑποτάσσ-
ων ἑαυτὸν ὑπὸ μίαν ἰδέαν, ἥ: ἐστὶν ὁ
εὐθαρσῆς λειτουργὸς καὶ στρατηλάτης ἡ
δὲ ἰδέα αὕτη ἐστὶν ἡ ἐλευθερία, παρ' ἧς
περιπνέσται, συγκρατεῖται καὶ ἀνθίσταται
ὁ Ἕλλην κατὰ τῶν ἐπιγεγομένων σούου
κατακλισμῶν, καθότι τὸ πνεῦμα δὲν
ὑποτάσσεται τῇ ὕλῃ, καθότι ἡ ἐλευθερία
ἄγει πρὸς τὴν Πρόοδον, ἥτις εἶναι ὁ ρυ-
θμὸς τῆς ἀναπτυσσομένης καθολικῆς
διανοίας: ἐν τῷ δικαίῳ, τῇ ἀρετῇ, ἐν τῇ
γενικῇ ἀρμονίᾳ τοῦ παντός.

Κύπτοντες εὐσεβάστω: τὸ μέτωπον
ἀπέναντι τοῦ πολυδάκρυος αὐτοῦ κενο-
ταφίου τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος ἐν
Μακρυνίτῃ, Πλατάνῳ καὶ ἀλλαχοῦς, ὅπου
ἀνήγειρε καὶ ἡ μικρὰ ἡμῶν νῆσος, πενθοῦ-
τες ἀναπολοῦμεν, ὅτι εἰκονικῶς συμβολέ-
εται ἐν αὐτῷ πελώριον καὶ ὕψιπνός κε-
νοτάφιον τῶν ἀπ' αἰῶνος μαρτύρων τῆς
ἐλευθερίας: μνημεῖον αἰωρούμενον ὑπεράνω